

Saksframlegg

Saksgang:

Styre	Møtedato
Styret Helse Sør-Øst RHF	24. august 2023

Sak 088-2023

Avvikling/omorganisering av nasjonale kompetansetjenester

Forslag til vedtak:

Styret i Helse Sør-Øst RHF tar fremlagte anbefalinger om avvikling/omorganisering av nasjonale kompetansetjenester til orientering.

Hamar, 17. august 2023

Terje Rootwelt
administrerende direktør

1 Hva saken gjelder

Nasjonale kompetansetjenester skal sikre nasjonal kompetansespredning og kompetanseoppbygging innenfor sitt spesifiserte fagområde til en definert målgruppe i helsetjenesten. Formålet er å sikre likeverdig tilgang til kompetanseoppbyggingen og at kompetansen tas i bruk i hele landet. Nasjonale tjenester i spesialisthelsetjenesten er regulert i eget styringssystem som forvaltes av Helsedirektoratet.

Helse- og omsorgsdepartementet inndelte nasjonale kompetansetjenester fra 2020 i to kategorier, funksjon opplæring med virketid på fem år, og funksjon kompetansebygging med virketid på ti år. Tidsbegrensningen innebærer at kompetansetjenesten skal avvikles etter utløpt periode. Kompetansetjenester som avvikles, går ut av det nasjonale styringssystemet. Dette gir mulighet for flere fagmiljøer til å søke om å bli godkjent som en nasjonal kompetansetjeneste.

Helse- og omsorgsdepartementet initierte en gjennomgang av nasjonale kompetansetjenester som hadde oppnådd sin virketid og derfor skulle avvikles innenfor det forskriftsfestede systemet. De regionale helseforetakene mottok i oppdragsdokumentet for 2021 oppgaven med å følge opp disse endringene.

I Helse Sør-Øst er det 27 nasjonale kompetansetjenester som skal avvikles. Av disse er syv under avvikling i 2023, ti skal avvikles i løpet av 2024, mens de resterende ti nasjonale kompetansetjenestene vil bli avviklet fra 2025.

For de fleste kompetansetjenester som avvikles, er det aktuelt å bli videreført som kvalitets- og kompetansenettverk. De regionale helseforetakene har utarbeidet et felles rammeverk for kvalitets- og kompetansenettverk. I prosessen med omorganisering av nasjonale kompetansetjenester har helseregionene sett at det også kan være andre nasjonale oppgaver som ikke er regulert i det ordinære styringssystemet for nasjonale tjenester, som det er behov for å videreføre. I tillegg er det utarbeidet en rapport om felles prinsipper for videreføring av nasjonale tjenester som ikke videreføres som kvalitets- og kompetansenettverk.

Denne saken orienterer om prosessen med å avvikle nasjonale kompetansetjenester og anbefalinger om framtidig organisering for nasjonale kompetansetjenester som skal avvikles/omorganiseres i Helse Sør-Øst.

Regionale helseforetak får i dag et øremerket tilskudd til nasjonale kompetansetjenester (kap. 732, post 78 på Statsbudsjettet). Tilskuddet har vært uforandret siden 2018, og det blir ikke økt når nye nasjonale kompetansetjenester blir etablert. Helse- og omsorgsdepartementet har bedt om innspill fra regionene på innretning av tilskuddet. Regionale helseforetak har gitt signaler til departementet om at det er ønskelig at midlene som i dag er øremerket nasjonale kompetansetjenester, blir overført til rammen og fordelt i tråd med Magnussen-modellen. I prosessen med avvikling/omorganisering av nasjonale kompetansetjenester vil det frigjøres midler som skaper mulighet for nye satsinger/søknader om nye nasjonale kompetansetjenester.

Saken omhandler en viktig del av helsetjenesten, og det knytter seg interesse for saken både fra fagmiljøene og allmennheten. Administrerende direktør i Helse Sør-Øst RHF vil derfor orientere styret om status i saken. Endelig beslutning om avvikling tas av Helsedirektoratet, etter anbefaling fra det interregionale fagdirektørmøtet.

2 Prosess

Styret behandlet i september 2022 en sak om endringer i styring og oppfølging av nasjonale tjenester i spesialisthelsetjenesten (sak 109-2022). Styret tok fremlagte endringer i styring og oppfølging av nasjonale tjenester i spesialisthelsetjenesten til orientering. Dette inkluderte prinsipper for omorganisering av nasjonale kompetansetjenester, prinsipper for finansiering samt den anbefalte modellen for etablering av nasjonalt servicemiljø for nasjonale tjenester, kvalitets- og kompetansenettverk og sentre. Styret anbefalte videre at endringsprosessene må innrettes slik at de ansatte ivaretas på en god måte og at kompetanse videreføres på en hensiktsmessig måte.

Helse- og omsorgsdepartementet gjennomførte i 2020 og 2021 møter med alle nasjonale kompetansetjenester for å drøfte fremtidig organisering av tjenestene. Den endelige beslutningen om organisasjonsform, oppgaver og finansiering etter vedtatt avvikling er lagt til de regionale helseforetakene. Helse Sør-Øst RHF har gjennom 2022 og 2023 hatt dialog med hver enkelt nasjonale kompetansetjeneste med tanke på framtidig organisering av tjenestene.

Syv nasjonale kompetansetjenester i Helse Sør-Øst er besluttet avviklet i løpet av 2023. Denne saken beskriver de ti tjenestene som Helse Sør-Øst RHF har gitt en foreløpig anbefaling om omorganisering av i løpet av 2024. Helse- og omsorgsdepartementet ba i februar 2023 om en tilbakemelding fra de regionale helseforetakene på framtidig organisering av de nasjonale kompetansetjenestene som planlegges avviklet som nasjonale kompetansetjenester i 2024. De ba særskilt om å få en avklaring på framtidig organisering av nasjonale kompetansetjenester for tverrfaglig spesialisert behandling av rusavhengige (TSB), samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse (ROP), personlighetspsykiatri (NAPP), arbeidsrettet rehabilitering og læring og mestring innen helse. Det ble derfor i brev av 1. juni gitt en tilbakemelding til Helse- og omsorgsdepartementet med RHF-ets foreløpige anbefalinger for disse tjenestene. De resterende ti nasjonale kompetansetjenestene vil bli omorganisert fra 2025-2029, avhengig av når den enkelte tjeneste har nådd sin virketid.

Prosess for avvikling, omorganisering og anbefalinger om framtidig organisering av nasjonale kompetansetjenester har vært behandlet i Samarbeidsmøte med konserntillitsvalgte (KTV) og i Regionalt brukerutvalg (RBU). I dialogmøtene med hver enkelt, nasjonale kompetansetjeneste har hovedtillitsvalgte ved helseforetakene og brukerrepresentanter fra referansegruppene deltatt. KTV og RBU har også vært involvert i prosessen i forbindelse med styresaken om endringer i styring og oppfølging av nasjonale tjenester i spesialisthelsetjenesten i september 2022 (sak 109-2022).

Styresak 153-2022 viser til revidert framskrivningsmodell for psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling, ref. revidert oppdragsdokument av 23.06.2022. Som en del av arbeidet fikk de regionale helseforetakene i oppdrag å vurdere hvilke områder innen psykisk helsevern og TSB det er et særskilt behov for å bygge opp og spre kompetanse nasjonalt, og hvordan dette best kan organiseres. Det ble i den sammenheng innhentet tilbakemeldinger og vurderinger fra kompetansetjenestene og underliggende helseforetak.

Det har i løpet av prosessen kommet flere innspill fra ulike aktører som omhandler avvikling/omorganisering av spesifikke nasjonale kompetansetjenester. Disse er også vurdert og inngår i det totale grunnlaget for utarbeidelse av anbefalingene.

Fagdirektør i Helse Sør-Øst RHF la fram en løypemelding om anbefalinger for fremtidig organisering av nasjonale kompetansetjenester lokalisert til helseforetak/institusjon i Helse Sør-Øst i det interregionale fagdirektørmøtet 22. mai 2023.

3 Anbefalinger for ti nasjonale kompetansetjenester

Vurderinger og anbefalinger for de ti¹ nasjonale kompetansetjenestene som skal avvikles i 2024, ligger som vedlegg i saken, og er presentert i tabellform her:

Nasjonale kompetansetjenester	Ny organisering	Finansiering MNOK 2023	Finansiering MNOK 2024	Finansiering MNOK 2025	Finansiering MNOK 2026
Arbeidsrettet rehabilitering	Kvalitets- og kompetansenettverk	15, 438	10	5	2
Gynekologisk onkologi*	Kvalitets- og kompetansenettverk	4, 910	2 + 1,5	2 + 1,5	2 + 1,5
Læring og mestring innen helse	Nasjonalt senter	11, 117	8	4,5	4,5
Sarkomer*	Kvalitets- og kompetansenettverk	3, 968	2 + 1,5	2 + 1,5	2 + 1,5
Seneffekter etter kreftbehandling	Kvalitets- og kompetansenettverk	3, 899	2	2	2
Solide svulster hos barn	Kvalitets- og kompetansenettverk	5, 677	5	4	4
Personlighetspsykiatri ROP** TSB	Nasjonalt senter	2,897 2,577 5,154	2,897 2,577 5	14	14
Traumatologi	Nasjonalt senter	5, 154	4,9	4,9	4,9
Totalt økonomisk årlig ramme		60,773	44, 356	38, 4	35,4

*Får i tillegg til finansiering av nasjonalt kvalitets- og kompetansenettverk en årlig tildeling på 1,5 mill. kroner til drift og utvikling av kvalitetsregistre.

** Har en regional tilleggsfinansiering fra Helse Sør-Øst RHF på 10, 468 MNOK for 2023 og 5,5 MNOK i 2024

¹ I brevet til HOD av 1. juni 2023 (vedlegg 9) ble 11 nasjonale kompetansetjenester for avvikling i 2024 omtalt. Omorganisering av nasjonal kompetansetjeneste for albuekirurgi er senere forskjøvet til den resterende gruppen som skal vurderes omorganisert fra 2025.

4 Administrerende direktørs anbefaling

Nasjonale kompetansetjenester som har oppnådd sin virketid skal avvikles innenfor det forskriftsfestede systemet. De regionale helseforetakene mottok i oppdragsdokumentet for 2021 oppgaven med å følge opp disse endringene.

I Helse Sør-Øst er det 27 nasjonale kompetansetjenester som skal avvikles. Av disse er syv under avvikling i 2023, ti skal avvikles i løpet av 2024, mens de resterende ti kompetansetjenestene vil bli avviklet fra 2025.

Prosessen med avviklingen av nasjonale kompetansetjenester har pågått over lengre tid. Anbefalingen er at de ti kompetansetjenester som avvikles i 2024, videreføres som henholdsvis kvalitets- og kompetansenettverk og nasjonale sentre. Økonomisk ramme til de ti tjenester som er foreslått omorganisert reduseres i årene fremover og frigjorte midler skal brukes til etablering av nye nasjonale kompetansetjenester.

Endelig beslutning om avvikling av de nasjonale kompetansetjenestene ligger til Helsedirektoratet (jfr. Veileder for nasjonale tjenester i spesialisthelsetjenesten pkt. 2 side 4). Beslutningen bygger på det interregionale fagdirektørmøtets vurdering med endelige anbefalinger om avvikling og fremtidig organisering av de nasjonale tjenestene.

Trykte vedlegg:

1. Nasjonal kompetansetjeneste for arbeidsrettet rehabilitering – nåværende og fremtidig organisering og finansiering.
2. Nasjonal kompetansetjeneste for gynekologisk onkologi - nåværende og fremtidig organisering og finansiering
3. Nasjonal kompetansetjeneste for læring og mestring innen helse - nåværende og fremtidig organisering og finansiering
4. Nasjonal kompetansetjeneste for sarkomer - nåværende og fremtidig organisering og finansiering.
5. Nasjonal kompetansetjeneste for seneffekter etter kreftbehandling - nåværende og fremtidig organisering og finansiering
6. Nasjonal kompetansetjeneste for solide svulster hos barn - nåværende og fremtidig organisering og finansiering
7. Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse (NK ROP) og Nasjonal kompetansetjeneste TSB (NK TSB) og Nasjonal kompetansetjeneste for personlighetspsykiatri (NAPP) - nåværende og fremtidig organisering og finansiering
8. Nasjonal kompetansetjeneste for traumatologi - nåværende og fremtidig organisering og finansiering.
9. Brev fra Helse Sør-Øst RHF til Helse- og omsorgsdepartementet 1. juni 2023 vedr. tilbakemelding på fremtidig organisering av nasjonale kompetansetjenester som omorganiseres

Utrykte vedlegg:

- Styresak 109-2022
- Veileder for nasjonale tjenester i spesialisthelsetjenesten